

ОСОБЛИВОСТІ НАПИСАННЯ АНОТАЦІЇ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ

О.В.Тимошенко

*Національний технічний університет
України «Київський політехнічний
інститут»*

Анотація. В даній статті розглядаються особливості написання анотації до дипломних та магістерських робіт англійською мовою. Визначено анотацію як жанр академічного стилю та основні характеристики академічного писемного мовлення. Наведено перелік навичок, необхідних студенту для написання анотації англійською мовою. Запропоновано поетапний підхід до написання анотації англійською мовою.

Ключові слова: академічне писемне мовлення, анотація, перелік лексичних та граматичних навичок, терміни.

THE PECULIARITIES OF WRITING ABSTRACT IN ENGLISH

Olga Tymoshenko

*National Technical University of Ukraine “Kyiv
Polytechnic Institute”*

Abstract. The present article deals with the peculiarities of writing an abstract in English. Abstract as a genre of academic writing has been specified and the characteristics of academic writing were defined. Skills which are necessary for writing an abstract have been selected. Strategies of writing are introduced in step by step approach. The emphasis is made on English academic style, on the use of corresponding vocabulary and grammar.

Keywords: academic writing, abstract, list of lexical and grammar skills, terms.

Запровадження Болонської системи навчання якісно позначилося на реорганізації вищої освіти згідно європейських стандартів. Інтенсивне реформування освіти зобов'язує кожного випускника вищого навчального закладу бути не тільки першокласним фахівцем з профільною спеціальністю, а й опанувати хоча б одну із запропонованих програмою іноземних мов. Євроінтеграція ставить нові вимоги до кваліфікованих фахівців, насамперед – володіння академічним писемним мовленням (написання анотацій, тез, статей англійською мовою), що донедавно стало одним із критеріїв якісної підготовки випускників вищого навчального закладу.

В даній статті ми детально зупинимося на дослідженні одного із жанрів академічного письма – анотації. Написання анотації англійською мовою відповідає важливим потребам сучасності, а її правильне оформлення – одним із найважливіших завдань, що ставляться перед студентами, які працюють з іноземною літературою та займаються написанням дипломних та магістерських робіт. Отже, актуальність досліджуваної теми зумовлена необхідністю випускників вищого навчального закладу володіти навичками та вміннями написання анотації англійською мовою.

Мета нашої роботи – допомогти студентам подолати мовні труднощі пов'язані із написанням анотації англійською мовою, виробити навички науково-дослідницької роботи, розвинути навички самостійного узагальнення,

систематизування та самостійного написання анотації академічною англійською мовою.

Щоб досягнення поставленої мети, ми повинні виконати такі завдання:

- дати визначення анотації як жанру академічного писемного мовлення;
- визначати навички необхідні для написання анотації;
- проаналізувати лексичні та граматичні особливості написання анотації.

Дослідженням проблематики наукового дискурсу, в тому числі і анотації займаються такі науковці як Васильєва Е.В., Максимук В.М., Сухорольська С. М., Федоренко О. І., Яхонтова Т. В. Михельсон Т.Н., Успенська Н.В. та інші.

Анотація (annotation, abstract) – це стисла характеристика наукової дипломної чи магістерської роботи, написання якої допомагає читачу за короткий термін ознайомитися з методикою дослідження, результатами і висновками анотованої роботи. Така анотація повинна не перевищувати 800 знаків та містити прізвище та ініціали студента, назву дипломної або магістерської роботи, кількість сторінок, таблиць, основний зміст, результати дослідження, ключові слова (термінологія, що найчастіше зустрічаються у дипломній або курсовій роботі).

Розглянемо навички та вміння необхідні для написання анотації англійською мовою. Як зазначає Васильєва Е.В., на етапі планування у студентів формуються, лексичні та граматичні навички техніки письма[3].

Навички техніки письма реалізуються у вживанні:

- пунктуаційних знаків, великої літери (*Capitalization*);
- курсиву (*Italics*) і підкреслення, зокрема, в бібліографії;
- аббревіатури (*Abbreviation*), типові для академічного тексту;
- пунктуаційно оформлювати посилання, цитати та бібліографію[1].

До лексичних навичок належать:

- навички розрізняти академічні (формальні) і неакадемічні (неформальні) лексичні одиниці;
- вживати загальнонаукову, термінологічну та тематичну лексику;
- вживати вставні слова/звороти, кліше;
- вживати засоби міжабзацного зв'язку (перехідні слова, речення, абзац)[1].

Зважаючи на науковість написання анотації, вживання академічних лексичних одиниць слугує обов'язковою вимогою. Слідування стилістичним нормам науковості під час складання анотації являється не тільки пріоритетною складовою писемної культури мовлення, а й спрямовано відповідати високим стандартам академічного наукового середовища.

Дотримання стилістичних норм реалізується у використанні академічних слів. Ретельне вивчення студентських наукових робіт дозволило зробити висновок, що саме вживання академічних наукових слів викликає основні труднощі та позбавляє анотацію науковості. Тому, варто звертати увагу студентів на заміну лексичних одиниць загальнонавчаної лексики академічними. Наведемо декілька прикладів:

- *crucial – very important*
- *likewise – similarly*

- *conceive – think*
- *contradict – go against*
- *demonstrate – show*
- *denote – be a sign stand for [5]*

Написання анотації має чітку та логічну структуру, що варіюється залежно від мети та змісту дослідження. Однак, спільні елементи підпорядковуються чітким законам написання наукового стилю. Наприклад, про предмет наукового дослідження можна повідомити використовуючи наступний ряд синонімічних дієслів: *to study, to investigate, to examine, to consider, to analyze, to obtain, to determine, to establish.*

- *A new problem is studied. - Вивчається нова проблема.*
- *The properties of polymers have been investigated. - Були досліджені властивості полімерів.*
- *The application of heat exchangers was analyzed. - Дослідили застосування теплообмінників.*
- *The process of absorption is considered. – Розглядається процес абсорбції.*

Крім того, академічному стилю анотації притаманне використання наукових кліше, вставних слів та словосполучень. Під час написання анотації з метою виділити необхідну інформацію використовуються такі словосполучення, як *to pay(give) attention, to give emphasis to, to place emphasis on*, які у поєднанні із прикметниками *particular, special, primer, especially, particularly, specially, specifically* надають словосполученням певного конотативного значення. Наприклад,

- *Special attention was paid to the methods of water purification – Особлива увага приділена методам очищення води.*
- *The corrosive properties were described with particular attention. – Окрему увагу було звернено на властивості корозії.*

В заключній частині анотації для логічного завершення роботи використовуються наступні словосполучення – *to conclude, to make (draw, reach) a conclusion, to come to a conclusion that, it is concluded that, to lead to a conclusion, it may be noted that, thus, therefore, consequently.*

Наприклад, *A general conclusion is made concerning the energy consumption. – Робиться загальний висновок відносно споживання енергії.*

Враховуючи професійну спрямованість анотації, варто звернути увагу студентів і на вживання термінологічної лексики. На відміну від одиниць загальної лексики, які часто багатозначні і несуть емоційне забарвлення, термінологічна лексика – однозначна і позбавлена експресії. Терміни існують в рамках певної термінології, тобто входять в лексичну систему мови, але в межах конкретної термінологічної системи. Терміни залежать від лексичних та граматичних особливостей певної мови, найчастіше утворюються від лексичних одиниць загальнонародної мови, а також шляхом запозичення або калькування іншомовних термінів. Однією з проблем написання анотації являється використання псевдоінтернаціональних термінів.

Питання псевдоінтернаціоналізмів виникає через багатозначність мовних одиниць, яка властива семантичному рівню англійської мови і часто

стає причиною неадекватного підбору еквіваленту перекладу. Фальшиве ототожнення різних за значенням, але однакових за фонетичним звучанням слів дає підстави студенту помилково відносити такі слова до інтернаціоналізмів. Наприклад, псевдоінтернаціоналізми *silicon* — *кремній* (а не *силікон*, *силіконовий* — *silicone*), *tank* — *ємкість*, *резервуар*, *бак* (*військовий танк* — *armored vehicle*, *armor*), *resin* — *смола* (*резина* — *rubber*), *liquidize* — *перетворювати в рідину* (*ліквідувати* — *liquidate*), *solid* — *твердий*; часткові псевдоінтернаціоналізми *utilize* — *використовувати*, *film* — *плівка*, *мембрана*, *figure* — *креслення*, *ілюстрація*, *concrete* — *бетон*, *agitator* — *мішалка*, *uniform* — *постійний*, *рівномірний*.

Тому, під час перекладу варто ретельно перевіряти так звані «хибні» псевдоінтернаціоналізми задля адекватного перекладу того чи іншого терміну. Також варто пам'ятати: при перекладі неологізмів спершу варто впевнитися, що в українській мові ще немає відповідника новому терміну і застосувати в такому випадку описовий спосіб перекладу.

Грамматичні навички включають в себе навички:

- вживати повні дієслівні форми замість скорочених, відповідно до вимог академічного стилю;
- вживати умовний спосіб;
- вживати модальні дієслова,
- вживати дієприкметникові, герундіальні звороти;
- вживати пасивний стан;
- вживати узгодження часів[1].

Грамматична система англійської мови, на відміну від лексичної, характеризується відносно сталою структурою та сформованими законами будови. Порівнюючи граматичної будови мов – української та англійської – варто враховувати, що вони належать до різних типів. Англійська мова за своєю структурою аналітична, в той час як українська – синтетична. Така структурна відмінність спричиняє труднощі у студентів під час написання іншомовного наукового тексту.

Англійській науковій мові притаманні конструкції з присудком в пасивному стані з прямим порядком слів (підмет стоїть перед присудком), в той час як в українській мові такі речення характеризуються непрямим порядком слів представлені присудком у пасивному стані теперішнього і минулого часу. Наприклад,

Досліджувалися хімічні властивості елементів. – *The chemical properties of elements were studied.*

Вживання форм теперішнього часу Present Simple та Present Perfect на позначення завершеності дії в значній мірі притаманно науковому стилю анотації. Форми минулого часу Past Simple використовуються при описі виконаної роботи.

- *Досліджується* важливість процесу сушіння. - *The importance of drying is analyzed.*
- *Вивчено* кристалізацію різних...- *The crystallization of the various ... has been studied.*

Варто зауважити, використання безособових та пасивних конструкцій властива науковому стилю як англійської так і української мов, на відміну від

особових речень, виражених займенником або іменником the **author (authors)**. В таких випадках типовим являється використання наступних конструкцій.

The project consists of an introduction, ... chapters, conclusions ....

The total volume is.....

The paper studies.....

The paper deals with .....

It (the article) gives a detailed analysis of .....

This paper proposes a new approach to.....

The objective of this paper is.....

The present paper concentrates on analyzing

The paper examines the problem...

The results of the calculation are given in the calculation and explanatory note....

Нерідко після повідомлення отриманих результатів необхідно дати рекомендації, поради або висловити пропозиції щодо можливого використання отриманих результатів, нових методів та ін.. Для цього прийнято користуватися такими словами і сполученнями слів: **to propose, to suggest, to recommend** -- пропонувати, вносити пропозицію; рекомендувати, **it is necessary to do sth.** необхідно зробити таким чином.

Наприклад,

- *Another method of refrigeration is **proposed (suggested, recommended)**.* – **Пропонується (рекомендується) інший метод охолодження.**
- *A new way of purification is **recommended (suggested)**.* – **Рекомендовано новий метод очищення.**
- ***It is necessary** that a more thorough study of the adsorption should be performed.* – **Необхідно вивчити явище адсорбції більш детально.**

Одним із актуальних питань в системі граматики є вживання англійських інфінітивних та герундіальних зворотів. Граматичне поняття герундія в англійській мові спричиняє труднощі у студентів при виборі українських еквівалентів та адекватного перекладу. Відсутність явного відповідника англійським герундіальним конструкціям стає перешкодою правильного перекладу та побудови речення. Їх переклад та вживання в основному залежить від функції та конструкції в реченні.

В анотаціях інфінітив найчастіше зустрічається у функції підмета або присудка. Наприклад,

The aim of this experiment is to raise the efficiency of production. Мета цього експерименту – підвищити якість продукції.

Абстрактні іменники, такі як opportunity (of), idea (of), habit (of), hope (of) вживаються у герундіальних конструкціях. Наприклад,

Studying the properties of electrons gave the possibility of constructing a very powerful microscope. Вивчення властивостей електронів дало можливість (яку?) розробити дуже потужний мікроскоп.

Проблема навчання писемного мовлення набула особливої значущості за останні роки, оскільки фахівці, які володіють академічним мовленням у професійній сфері являються конкурентоспроможними не тільки на вітчизняному, а й на світовому ринках. Беззаперечним залишається той факт, що формування у

студентів навичок та розвитку вмінь, необхідних для здійснення академічного письма, сприяє не тільки підвищенню кваліфікації майбутніх спеціалістів, а й виведення професійної освіти на значно вищий рівень.

Розглядаючи конкретні приклади лексико-граматичних особливостей анотацій англійською та українською мовами, викладач англійської мови допомагає наблизити теоретичні знання до практики, а виконання самостійних завдань сприяє тому, що студенти старших курсів вищого технічного навчального закладу не тільки опановують науковий стиль, але й стають сучасними кваліфікованими спеціалістами.

Література:

1. Васильєва Е.В. Навчання студентів мовних спеціальностей написання наукового проблемно-тематичного повідомлення англійською мовою: автореферат дис...канд. пед. наук.13.00.02 / Васильєва Ельза В'ячеславівна. – Київ, 2005. – 24с.
2. Васильєва Е.В. Навчання студентів-філологів основ академічного письма англійською мовою // Вісник КНЛУ. Серія “Педагогіка та психологія”. – К.: Вид.центр КНЛУ, 2001.- Вип.4. - С. 89-9.
3. Васильєва Е.В. Навички та вміння, необхідні для реалізації академічного письма // Мова. Культура. Бізнес. - К.: Правові джерела, 2003. - Вип.1. - С. 287 - 293.
4. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. – К.: Політична думка, 1997. – 300 с.
5. Максимук В. Програмний курс написання наукової роботи з дисципліни "англійська мова для академічних цілей" [Текст] / В. Максимук // Вісник Львівського університету. Іноземні мови. — 2010. — Вип. 17. — С. 194-200.
6. Сухорольська С. М., Федоренко О. І. Методи лінгвістичних досліджень: навчальний посібник для студентів, аспірантів і науковців. – Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2006. – 342 с.
7. Яхонтова Т. В. Основи англійської наукової мови: навч. посібник для студентів, аспірантів і науковців. – Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2002. – 220 с. – Англ., укр.
8. Блох М.Я., Саакян А.С. О семантике синтаксических конструкций, выражающих оценку отождествления // Проблемы языкознания и теории английского языка. – Сб. тр. – М.: МГПИ, 1976. – Вып. II – С. 33-44.
9. Культура устной и письменной речи делового человека: Справочник–практикум. – 8-е изд. – М.: Флинта: Наука, 2002. – 315с.
10. Михельсон Т.Н., Успенская Н.В. Как писать по-английски научные статьи, рефераты, рецензии. – Санкт-Петербург: Специальн.литература, 1995. – 168с
11. Методические разработки по обучению реферированию и аннотированию научной литературы на английском языке для студентов магистратуры и аспирантов / сост. Е. П. Тарасова [и др]. – Минск: БГУИР, 2008 - 39 с.
12. Anderson Thayle. Reading, Then Writing. From Source to Essay. / Т. Anderson, К. Forrester. – New York: McGraw-Hill, 1992. – 523 p.
13. Bailey Stephen. Academic Writing. A Handbook for International Students. – London, New York: Routledge. Second Edition, 2006. – 260 p